

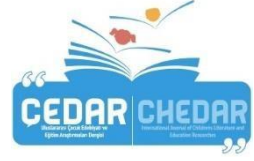

Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi

Cilt: 5, Sayı:2, 2022, Sayfa: 35-57

International Journal of Children's Literature and
Education Researches

Volume: 5, Number: 2, 2022, Page: 35-57

Türk ve Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi*

Mevlûde YİĞİT**

Ordu Üniversitesi, Türkiye

Üzeyir SÜĞÜMLÜ***

Ordu Üniversitesi, Türkiye

Geliş Tarihi / Submitted: 29 / 11 / 2021

Kabul Tarihi / Accepted: 28 / 02 / 2022

Özet: Araştırmanın amacı, Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından incelenmesidir. Çocuklar, Türk çocuk kitapları kadar çeviri kitapları da okumaktadırlar. Bu nedenle hem Türk çocuk romanlarının hem de çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından incelenmesi ve romanlardaki merak unsurlarının karşılaştırmalı olarak araştırılması gerekli görülmektedir. Çocuk kitaplarında, çocuğun merak duygusunun harekete geçirilmesi, onun kitabı sevmesini ve zamanla okuma alışkanlığı kazanmasını sağlayabilir. Çocuk romanlarında merak unsuruna yer verilmesinin, çocuğun kitabı severek okuması ve okuma alışkanlığı kazanması üzerindeki rolü dikkate alındığında, Türk çocuk romanları ve çeviri çocuk romanlarında merak unsurunun incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden temel nitel araştırmayla yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma materyalleri, sekiz Türk ve sekiz çeviri çocuk romanıdır. Bu romanlar, ortaokul yaş düzeyine yönelik romanlar arasından seçilmiştir. Ayrıca, romanlar, belirlenen birtakım ölçütleri de karşılamaları nedeniyle inceleme kapsamına alınmıştır (Bkz: Çalışmanın Materyalleri). Araştırmanın veri toplama aracını, araştırmacılar tarafından geliştirilen Merak Unsurları Çizelgesi oluşturmaktadır. Alanyazındaki kaynaklar araştırmacılar tarafından taranmış ve kaynaklardaki merak unsurları ayrıntılı çözümleme sürecinin ardından belirlenmiştir. Çözümleme sürecinde çocukların merak duygusunu harekete geçirdiği düşünülen merak unsurları dikkatli bir şekilde seçilmiştir. Merak unsurlarının ifade ettiği sözcük anlamlarıyla ilgili kaynaklardaki açıklamalara başvurulmuştur. Kaynaklarda en çok yer alan on üç adet merak unsuru belirlenerek çizelge oluşturulmuştur. Çocuk romanları, merak unsuru açısından oluşturulan çizelgeye göre incelenmiş ve romanlarda belirlenen merak unsurları çizelgedeki ilgili merak unsuruna göre sınıflandırılmıştır. Araştırmada çocuk romanlarından elde edilen veriler, yorumlar eşliğinde tablolarda gösterilmiştir. Araştırma verileri, doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Romanlarda belirlenen merak unsurlarının güvenilirliğini ve geçerliğini sağlamak amacıyla kodlayıcılar arası tutarlılığa bakılmış, alan uzmanlarının görüşüne başvurulmuş ve merak unsurları doğrudan aktarım yoluyla verilmiştir. Merak unsuru çeşitliliği açısından, Türk ve çeviri çocuk romanlarının yeterli ve yakın düzeyde oldukları, merak unsuru toplam sayısı açısından Türk çocuk romanlarının daha zengin içeriğe sahip oldukları saptanmıştır. Merak unsurlarının tüm çocuk romanlarında dengeli dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Tüm çocuk romanlarının merak unsuru açısından belirli yetkinliğe sahip oldukları söylenebilir. Tüm kitaplarda en çok bulunan merak unsuru, soru sorma/sorulara yanıt aramadır. Anne-baba ve öğretmenlerin, çocukların merak duygusuna hitap eden kitaplarla onları buluşturması, Türkçe ders kitaplarında merak unsuru içeren metinlere yer verilmesi ve farklı çocuk kitapları üzerinde merak unsurlarının araştırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk edebiyatı, Çeviri çocuk edebiyatı, Roman türü, Merak unsuru

Abstract: The aim of the research is to examine Turkish and translated children's novels in terms of curiosity element. Children become translation books as well as Turkish children's books. For this reason, it is necessary to examine both Turkish children's novels and translated children's novels in terms of the element of curiosity and to investigate the elements of curiosity in the novels comparatively. In children's books, activating the child's sense of curiosity can enable her/him to love the book and gain the habit of reading over time. Considering the

* Bu araştırma, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bilim Dalı'nda ikinci yazar danışmanlığında yürütülen ve birinci yazar tarafından hazırlanan "Türk ve Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Sorumlu Yazar, 0000-0003-3814-8038, umay.katun.1907@gmail.com

*** Doç. Dr., 0000-0003-2135-5399, u.sugumlu@gmail.com

role of the inclusion of the element of curiosity in children's novels on the child's enjoyment of reading the book and gaining the habit of reading, it is considered important to examine the element of curiosity in Turkish children's novels and translated children's novels. The research was carried out with basic qualitative research, one of the qualitative research designs. The study materials of the research are eight Turkish and eight translated children's novels. These novels were selected among the novels for the secondary school age level. In addition, the novels were included in the scope of the study because they met certain criteria (See: Materials of the Study). The data collection tool of the research is the Curiosity Elements Chart developed by the researchers. The sources in the literature were scanned by the researchers and the curiosity elements in the sources were determined after the detailed analysis process. In the analysis process, the elements of curiosity that are thought to activate the children's sense of curiosity were carefully selected. The explanations in the sources about the word meanings expressed by the curiosity elements were consulted. A chart was created by determining the thirteen items of curiosity, which are the most common in the sources. Children's novels were examined according to the schedule created in terms of the element of curiosity and the curiosity elements determined in the novels were classified according to the relevant curiosity element in the table. In the research, the data obtained from children's novels are shown in tables accompanied by comments. Research data were collected through document review and analyzed with content analysis technique. In order to ensure the reliability and validity of the curiosity elements determined in the novels, the consistency between the coders was checked, the opinions of the field experts were consulted and the curiosity elements were given by direct transfer. It has been determined that Turkish and translated children's novels are sufficient and close in terms of the diversity of the element of curiosity, and that the Turkish children's novels have richer content in terms of the total number of the element of curiosity. It has been determined that the elements of curiosity have a balanced distribution in all children's novels. It can be said that all children's novels have certain competence in terms of curiosity element. The most common element of curiosity in all books is asking questions/seeking answers to questions. It is recommended that parents and teachers bring children together with books that appeal to their sense of curiosity, that texts containing an element of curiosity should be included in Turkish textbooks, and that elements of curiosity should be researched on different children's books.

Keywords: Children's literature, Translation children's literature, Novel genre, Element of curiosity

Giriş

Edebiyat insanın; ana dilinin zengin anlatım olanaklarını kavramasına, farklı düşünce yolları edinmesine ve düş kurma becerisine katkı sağlar. Edebiyatın insana katkısı düşünüldüğünde, çocuğun da edebiyata ihtiyaç duyabileceği anlaşılmaktadır. Bu nedenle çocuğun edebiyat ile tanışması gerekir. Ancak çocuğun ihtiyaç duyduğu edebiyatta çocuğa göre olan bir anlayış benimsenmeli ve bu edebiyata çocuk gerçekliği yansıtılmalıdır. Daha açık bir ifadeyle çocuğun edebiyata ihtiyacı vardır ve bu edebiyat onun düş dünyasına, düşünce yapısına, ilgilerine ve yaş düzeyine uygun olmalıdır. Bu da çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği ilkelerini göz önünde bulunduran, nitelikli çocuk edebiyatı yapıtları ile sağlanabilir.

Çocuk edebiyatı, “erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünler” (Sever, 2019: 17) olarak tanımlanır. Geçmişten günümüze Türk çocuk edebiyatının çerçevesi çeviri kitaplarla genişletilerek zenginleştirilmiştir. Böylece çeviri kitaplarla toplumlar arasında dil, sosyal yaşam ve kültür bakımından bağ kurulmuştur. Ayrıca edebiyat alanındaki değişim ve gelişimler de takip edilebilmiştir (Dilidüzgün ve Kurultay, 1993: 11). Tüm dünya çocukları için edebiyat ortaktır. Çocuklar için yazılmış eserler de tüm toplumların çocuklarına hitap eder. Çocuklar ana dillerinde yazılmamış olsa da çeviri kitaplarla diğer toplumların dili ve kültürüyle tanışabilir. Bu da çocuğun yeni bakış açıları kazanmasına ve çevresini farklı şekilde yorumlayabilmesine öncülük eder (Eser ve Çer, 2018: 265). Türk ve çeviri çocuk edebiyatı ürünleri çocuklara yazınsal türler aracılığıyla ulaşır. Başlangıçta çocuğun dil gelişimi, düşünce ve anlam evreni, anne-babanın bilinçli çabaları ile ilerler. Bu aşamada çocuk, yaş düzeyine ve zihinsel gelişimine uygun farklı yazınsal türlerle bir araya getirilebilir. Çocuk, küçük yaşlarda ebeveynlerinden ninni, masal ve öykü dinleyerek edebiyat yolculuğunun ilk adımlarını atar. Daha sonra şiir okuyarak, bilmece ve tekerleme söyleyerek edebiyat yolculuğunu sürdürür. İleriki yaşlarda ise öykü ve roman okumaya başlar. Öykü ve roman; olay örgüsü, kahraman, zaman ve yer çerçevesini barındıran yazınsal türler olmaları nedeniyle benzerlik gösterir. Öykü ve romanın, temelde benzer türler olmalarına karşın bazı farklılıkları vardır. Öyküde; kahraman sayısı az, olay örgüsü sınırlı, olayların geçtiği zaman ve yer kısıtlıdır. Romanda ise

kahraman sayısı fazla, olay örgüsü geniş, olayların geçtiği zaman ve yer daha kapsamlıdır (Kıbrıs, 2016: 178). Bu nedenle çocuk, dil gelişimine ve düşünce yapısına uygun öykü türü yapıtlar okuyabilir. Çocuğun öykü türü kitapları okuması öyküye göre daha geniş kapsamlı olan roman türü kitapları okuması için bir basamaktır. Çocuk, ortaokul yaş düzeyinde roman türü yapıtları okumaya eğilimlidir ve bu yapıtları okumaktan keyif alır (Aytekin, 2016: 208). Roman okumak çocuğun farklı insanları ve yeni yaşamları tanıyabilmesi için ona yeni bir dünyanın kapısını aralar. Yazarın kalemiyle tasarlanan bu dünya, çocuk için yeni bir heyecandır. Çocuk burada düş gücünü kullanarak insana ve yaşama farklı bir pencereden bakmayı öğrenir. Roman; gerçekleşebilir veya gerçekleşmesi mümkün olmayan olayları içermesi, çocuğu geçmişe ve geleceğe seyahat ettirebilmesi açısından çocuğun yaşamında önemli bir yere sahiptir (Güleryüz, 2013: 410; Yalçın ve Aytaş, 2016: 224).

Roman türü yapıtların çocuğa katkısı düşünüldüğünde, romanlarda çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik ilkelerinin öncelenmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Çocuk kitabı; biçim, içerik ve eğitsel özellikleriyle çocuğa görelilik ilkesine uygun olmalıdır. Ayrıca, çocuk kitabında çocuk gerçekliğine uygun olarak çocuğun “doğası, ilgisi, bakış açısı, gereksinmesi, dil ve anlam evreni”nin dikkate alınması da gerekir (Çer, 2016a: 86; 2018: 183-185). Çocuğun kendine özgü doğası vardır ve onun doğuştan sahip olduğu özelliklerden biri, merak duygusudur (Çer, 2018: 183-185; Fırat, 2020: 26). Merak duygusu, “çocukların doğuştan sahip oldukları, onları araştırmaya ve öğrenmeye iten, tüm bilimlerin kapsayıcısı ve başlangıç noktası olan sürükleyici bir güç” (Vardi ve Demiriz, 2019: 45) şeklinde tanımlanmıştır. Çocuğun; sınırsız düş dünyasına sahip olmasının, benzersiz düşünmesinin, bilmek için sorgulamasının ve öğrenmek için araştırmasının temelinde merak duygusu vardır. Bu nedenle çocuğun merak duygusuyla gerçekleştirdiği eylem ve düşünceleri yinelemesini sağlamak, yetişkinlerin öncelikli görevi olmalıdır. Çünkü merak ettiği için sorgulayan çocuk yanıtız bırakıldığında, sorularının gereksiz olduğunu düşünür, düşünce ve hayallerinin önemsiz olduğuna inanır. Böylece çocuğun soru sorması, yaratıcı düşünmesi ve hayal kurması engellenmiş olur. Bu durum karşısında çocuk, merak etmenin iyi bir davranış olmadığını ve yanlış olduğunu düşünerek merak duygusunu bastırma ihtiyacı hisseder. Bunun sonucunda sorgulamaktan, araştırmaktan ve düş kurmaktan vazgeçer. Dolayısıyla yaşamında edilgen bir birey olur. Bu nedenle yetişkinlerin, çocuğun merak duygusunu örselememeleri gerekir (Cüceloğlu, 2021: 114).

Öğrenme gereksiniminin sonu olmayan insan için öğrenmenin ilk basamağı olarak görülen merak duygusunun önemi ne ise insanın düşünce dünyasının sınırlarını aşma, yaşamında kılavuz olma ve düşsel yolculuklara çıkarması amacıyla tasarlanan edebiyat yapıtlarının da merak unsurunu içermesi o denli önemlidir (Emre, 2021: 37). Çocuk edebiyatı yapıtları da çocuğu; hayal kurmaya ve düşünmeye yönlendirmek, sanatçı duyarlılığıyla hazırlanmış görsellerle etkilemek ve ona okuma sevgisi kazandırmak amacıyla kurgulanan materyallerdir (Sever, 2019: 20-21). Sağladığı katkılarla çocuğun yaşamında önemli bir konuma sahip olan çocuk edebiyatı ürünleri; onun kişisel, bilişsel ve dilsel gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Edebiyat eserlerinin çocuğa sağladığı katkılar ve çocuktaki merak duygusu göz önünde bulundurulduğunda, çocuk kitaplarında merak unsurlarının yer almasının önemi anlaşılmaktadır. Çünkü doğumundan itibaren oyun aracı gibi eline kitap verilen böylece kitapla tanışan çocuk, ileriki yaşlarında kendisini kitaba çekecek içerik özellikleri arar. Bu nedenle merak unsurları içeren kitap ile çocuğun kitaba bağlanması ve kitabı keyif alarak okumaya devam etmesi sağlanabilir. Böylece küçük yaşta kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı kazanması da sağlanmış olur. Sever’e (2019: 137) göre ise çocuk edebiyatı yapıtlarında merak unsuruna yer verilirken abartıya kaçılmamalıdır. Çünkü merak unsurunun çocuk kitabında dengeli verilmemesi çocuğu kitaptan uzaklaştırabilir. Bu nedenle çocuk okur üzerinde olumsuz bir durum yaratmamak için kitaplarda merak unsurlarına yer verilirken unsurların, yeterli oranda verilmesine ve dengeli bir dağılım göstermesine dikkat edilmelidir.

Çocuklara, kitabı sevdirmek ve onlara okuma alışkanlığı kazandırmak için çocuk kitaplarının merak unsuru içermesi ve çocuğun merak unsuru içeren bu nitelikli kitaplar ile buluşması önemlidir. Çocuğun merak duygusunu harekete geçiren, kitaba ve okumaya ilgi duymasını sağlayan merak unsurlarının, alanyazındaki kaynaklardan tespit edilmesi ve bu unsurların çocuk kitaplarındaki varlığının araştırılması önem arz etmektedir. Bu nedenle ulusal alanyazında yer alan yirmi beş kaynak araştırmacılar tarafından incelenmiş ve bu kaynaklardan on üç adet merak unsuru belirlenmiştir. Merak unsurları ve merak unsurlarının tespit edildiği alanyazındaki kaynaklar, Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Merak Unsurları ve Merak Unsurlarının Tespit Edildiği Alanyazındaki Kaynaklar

Merak Unsurları	Merak Unsurlarının Tespit Edildiği Alanyazındaki Kaynaklar
<i>Düş gücü</i>	(Çer, 2016a: 8)
<i>Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği</i>	(Adıgüzel, 2020: 44-46; Taş ve Ürün, 2019: 75; Vardi ve Demiriz, 2019: 45)
<i>Problemi çözmeye ortak olma</i>	(Fırat, 2020: 94; Ömeroğlu, Büyüköztürk, Aydoğan ve Özyürek, 2010: 860; Senemoğlu, 1994: 28)
<i>Akıl yürütme ve tahminde bulunma</i>	(Çer, 2016b: 1403; Demirel ve Coşkun, 2009: 112; Fırat, 2020: 53,70)
<i>Neden-sonuç ilişkisi kurma</i>	(Ayvacı, 2010: 15; Çer, 2016b: 1403; Senemoğlu, 1994: 29)
<i>Keşfetme ve serüven yaşama isteği</i>	(Alptekin, 2018: 77; Çer, 2016a: 8; Çer, 2018: 186; İskender, 2016: 296; Sever, 2015: 86)
<i>Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum</i>	(Akgül ve Özdilek, 2014: 255; Demirel ve Coşkun, 2009: 112; Dilidüzgün, 2018: 106)
<i>Gizem, bilinmeyen, sır</i>	(Çer, 2014: 103; Doğan, 2019: 26; Yalçın ve Aytaş, 2016: 66)
<i>Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi</i>	(Çer, 2016a: 11; Şimşek ve Yakar, 2018: 36)
<i>İpuçlarını takip etme</i>	(Çer, 2016a: 67; Sever, 2019: 23,137)
<i>Heyecanlanma</i>	(Çer, 2016a: 21)
<i>Araştırma ve inceleme</i>	(Bacanlı ve Türk-Kurtça, 2020: 104-105; Fırat, 2020: 26; Kapıkıran ve Susar-Kırmızı, 2019: 252; Tan ve Temiz, 2003: 97)
<i>Soru sorma/sorulara yanıt arama</i>	(Fırat, 2020: 47; Turan, 2015: 20-21)

Tablo 1’de, merak unsurları ve merak unsurlarının tespit edildiği alanyazındaki kaynaklar görülmektedir. Çocuğun doğasına özgü merak duygusu, onu düş kurmaya yöneltir ve bu duygu çocuktaki **düş gücünü** gösterir. Çocuğun keşfetme ve serüvene çıkma arzusunun kaynağında merak duygusu vardır. Çocuktaki, **keşfetme ve serüven yaşama isteği** merak duygusuyla açığa çıkar (Çer, 2016a: 8). Farklı ve benzersiz düşünebilmeyi gerektiren yaratıcı düşünce için merak duygusuna sahip olmak gerekir (Adıgüzel, 2020: 44-46). Bu düşünce yapısına sahip kişinin en belirgin özelliklerinden biri çevresine karşı algılarının açık ve merak duygusunun yüksek olmasıdır (Taş ve Ürün, 2019: 75). Nesnelere farklı amaçlarla kullanabilen ve hayal dünyasının sınırlarını zorlayabilen çocuğun, yaratıcı düşündüğü (Kara ve Şençiçek, 2015: 93) ve doğuştan **yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteğine** sahip olduğu söylenebilir. Karşılaşılan problemleri çözebilmek için güçlü bir merak duygusu ve araştırma yapma isteği gerekir. Bu özellikler, çocuğun doğasında doğuştan vardır (Senemoğlu, 1994: 28). Fırat’a (2020: 94) göre merak duygusu çocuğu problem çözmeye yönlendirir. Dolayısıyla çocukta, **problemi çözmeye ortak olma** isteği vardır. Meraklı olan çocuk, çevresinde anlamlandıramadığı olay/durumlarla ilgili gerçeğe uygun ya da gerçekdışı olarak akıl yürütür. Küçük yaşlarda çoğunlukla mantık dışı tahminlerde bulunan çocuk, yaş düzeyi yükseldikçe gerçeğe uygun şekilde düşünmeye başlar. Çocuk, etrafında merak ettiği birçok şeyle ilgili küçük yaşlardan itibaren **akıl yürütme ve tahminde bulunmaya** yönelir (Fırat, 2020: 53,70).

Çocuk, çevresindeki olay/durumların neden gerçekleştiğini ve nasıl sonuçlanacağını merak eder ve düşünür (Ayvacı, 2010: 15). Çocuğun doğasında var olan çevresindeki olay/durumları anlama çabası **neden-sonuç ilişkisi kurma** isteğini ortaya çıkarır. Sıradan olmayan, alışılmışın dışında olan ve farklılık içeren varlık/durumlar insanın merak duygusunun devam etmesini sağlar (Akgül ve Özdilek, 2014: 255; Demirel ve Coşkun, 2009: 112). Bu nedenle **olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durumlar** özellikle yeni şeyler öğrenmek isteyen ve farklı deneyimlerin peşinde olan çocuğun, merak duygusuna hitap eder (Dilidüzgün, 2018: 106). Çocuğun bilmediği birçok şey ilgisini çeker ve bu bilinmezlik çocuk için gizem taşır bu nedenle de onun merak duygusunu harekete geçirir (Çer, 2014: 103). **Gizem, bilinmeyen, sır** niteliği taşıyan varlık/durumlar merak eden çocuğu kendine çeker. Çocuk, bilme ve tanıma isteğinin bir sonucu olarak çevresini merakla ve dikkatle inceler. O, sahip olduğu merak duygusunun etkisiyle bazı nesne veya varlıklara dikkat kesilir (Çer, 2016a: 11). Çocuk; ilgi duyduğu, daha önce karşılaşmadığı, yaşamında yeni olarak tanımlandığı ve içerisinde bilinmezlik taşıyan birçok şeye karşı **dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi** eğilimindedir. Daha önce görünmeyen varlıklar ve bilinmeyen durumlar, çocuğun merakını uyandırır. Bilinmeyi bilmek ve tanınmayı tanımak isteyen çocuğa yakaladığı küçük bilgiler kolaylık sağlar. Merak duygusuyla

bilinmeyene ve tanınmayana yönelen çocuk, *ipuçlarını takip etme* yolunu izler (Çer, 2016a: 67). Heyecanlı bir yapıya sahip olan çocuk; bu duygusuyla keşif yapmak ister, varlık/duruma ilgisini yoğunlaştırır ve merak eder (Çer, 2016a: 21). Çocuk; düş kuran, oyun oynamaktan keyif alan, hareketli ve heyecanlı olan bir varlıktır. Dolayısıyla çevresinde heyecanını artıran birçok şeye ilgi duyar. Yeni şeyler deneyimlemek, farklı yerler görmek ve farklı insanlar tanımak onun *heyecanlanmasını* sağlar (Cüceloğlu, 2021: 171; Çer, 2018: 187). Doğuştan meraklı çocuk, öğrenmek istediği konularla ilgili *araştırma ve inceleme* yapar (Tan ve Temiz, 2003: 97). Çocuk için öğrenmenin ve merakı gidermenin yolu soru sormaktan geçer. Dolayısıyla merak ettiği konularda soru sormak çocuk için doğal bir davranıştır (Fırat, 2020: 47; Turan, 2015: 20-21). Çocuk, soru sorarak merak ettiği şeylere yanıt bulmak ister. Bu nedenle çocuklar, *soru sorma/sorulara yanıt arama* yoluna başvururlar.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Türk çocuk edebiyatı yapıtları ve çeviri çocuk edebiyatı yapıtları ile çocukların; düş dünyalarını, yaratıcı düşünmelerini zenginleştirmek, yeni yaşamları görmelerini, yeni deneyimler kazanmalarını sağlamak, merak duygusunu geliştirmek ve kişisel gelişimlerine katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Son yıllarda Türk çocuk edebiyatı yazarları kadar yabancı yazarlar da çocuklar tarafından takip edilmekte ve çeviri eserler beğeniyle okunabilmektedir. Köklücan (2019: 134) tarafından, okulöncesi dönemdeki çocukların Türk ve çeviri çocuk kitaplarını seçme ölçütlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada, çocukların çeviri kitapları daha çok tercih ettikleri ortaya çıkarılmıştır. Bu durum, çocukların küçük yaşlardan itibaren çeviri eserlerle tanıştıklarını göstermektedir. Bu bağlamda, Türk çocuk edebiyatı eserleri gibi çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde de belirtilen amaçlara yanıt verilebilmesi için çocuğun; yaş düzeyini dikkate alma, düşünce dünyasına seslenme, becerilerini geliştirme, isteklerini ön plana alma ve doğasına özgü özellikleri önemseme gibi hususlara dikkat edilmelidir. Çocukların kitap seçerken bu hususlara yanıt veren kitapları tercih etmeleri yararlı olabilir. Çocuğun doğasının en temel özelliklerinden biri de merak duygusudur (Çer, 2016a: 8). Alanyazın taraması sonucunda; çocuğun neleri merak ettiği, merak duygusunu harekete geçirerek okumayı sürdürmesini sağlayan merak unsurlarının neler olduğu ve kitaplarda hangi ifadelerin merak uyandırıcı olduğu belirlenmiştir. Çocuğun merak duygusunun etkisiyle daha önce görmediği, yaşamına farklılık getiren ve yeni olarak tanımladığı kişi ya da olaylara eğilimli olduğu (Dilidüzgün, 2018: 106), çocuk için bilinmezlik içerisinde gizem olması nedeniyle bu durumun merak uyandırıcı olduğu (Doğan, 2019: 26) tespit edilmiştir. Bununla birlikte, Çer (2016a: 8), çocuğun merak duygusuna hitap ederek ona hayal kurduran ve onu serüvene çıkaran etkinliklere zevk alarak katıldığını belirtir. Çünkü onun düş dünyasının, keşif yaparak öğrenme ve macera yaşama isteğinin kaynağında merak duygusu vardır. Ayrıca çocuğun, merak ettiği konuları öğrenmek istediğinde öncelikle soru sorduğu ve sorularının da yanıtlanmasını beklediği ve merak uyandırıcı bir durum oluştuğunda çocuğun soru sormaya ihtiyaç duyacağı (Turan, 2015: 20-21) da karşımıza çıkmaktadır. Fırat (2020: 26) da çocuğun doğası gereği ilgisini çeken şeyleri merak ederek araştırmak isteyeceği ve merak duygusu taşıyan çocuğun, bu duyguyla araştırma yapmaya yöneleceği üzerinde durmuştur. Bu tespitler doğrultusunda, çocuk kitapları oluşturulurken belirtilen merak unsurlarının göz önünde bulundurulmasının çocuğun kitabı keyif alarak okumasını sağlayacağı unutulmamalıdır.

Çocuğun, okuma eylemini içselleştirmesi ve zamanla alışkanlığa dönüştürmesi için onun doğuştan sahip olduğu merak duygusunun çocuk edebiyatı ürünlerinde harekete geçirilmesi gerekmektedir. Düş dünyasına seslenen, macera yaşama isteğini önemseyen, gizeme olan merakını bilen, deneyimleyemeyeceği olayları yaşamasına, yaşamında karşılaşamayacağı varlıklarla tanışmasına, zihninde sorular oluşturup cevap bulabilmesine ve araştırma yaparak öğrenmesine olanak sağlayan bir çocuk kitabı, çocuğun yaşamının vazgeçilmez bir parçası olur. Şentuna (2019: 106) tarafından çocuklar ile görüşülerek yapılan araştırmada, gerçekleştirilen bu araştırmanın önemini destekler nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Yapılan araştırmada, bazı çocukların “düş güçlerini harekete geçirdiği”, bazı çocukların da “merak duygusunu harekete geçirdiği” için kitap okumayı sevdiğini ortaya çıkarılmıştır. Çocukların hem Türk hem de yabancı yazarların kitaplarını severek okudukları Şentuna (2019: 106) tarafından yapılan araştırma ile ortaya çıkarılan en önemli sonuçlardandır. Bu sonuç, gerçekleştirilen bu araştırmada, Türk çocuk romanları ile çeviri çocuk romanlarının merak unsuru bakımından karşılaştırılarak incelenmesinin nedenini de açıklamaktadır. Türk ve çeviri çocuk

kitaplarını, bazı çocuklar “maceralı, heyecanlı, merak uyandırıcı olması”, bazı çocuklar ise “konusunun gerçek yaşam dışından olması” gerekçeleriyle okuduklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca, bazı çocukların “düşündürücü”, bazı çocukların “eğlenceli, maceralı”, bazı çocukların ise “merak uyandırıcı” kitaplarının olması nedeniyle bazı yazarları sevdiğikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte, çocukların merak ettikleri şeyleri soru sormak istemeleri de önemli bir sonuçtur. Bu sonuçlardan hareketle, edebiyat yapıtları çocuğun ilgi, düşünce, istek ve beklentileri göz önünde bulundurularak hazırlandığında onun merak duygusuna da yanıt verilmiş olacağı söylenebilir.

Çocuklar, kitap seçerken Türk çocuk edebiyatı eserleri kadar çeviri çocuk edebiyatı eserleriyle de karşılaşır. Özellikle günümüzde çocuklar, Türk yazarların kitaplarına gösterdikleri ilgiyi yabancı yazarların kitaplarına da göstermektedirler. Çocukların, çeviri çocuk edebiyatı eserlerini de severek okudukları yapılan araştırmalarda ortaya çıkarılmıştır (Köklücan, 2019; Şentuna, 2019). Bu bağlamda, araştırmada Türk çocuk romanlarının yanı sıra çeviri çocuk romanlarının da merak unsuru açısından incelenmesi ve bu romanların merak unsuru açısından karşılaştırılmasının yapılması gerekli görülmüştür. Araştırmada merak unsuru bakımından karşılaştırma yapılmasının amacı, Türk çocuk romanlarında merak unsuruna ne ölçüde yer verildiğinin ve çeviri çocuk romanlarında merak unsuruna ne ölçüde yer verildiğinin tespit edilmesidir. Araştırmada hem Türk çocuk romanları hem de çeviri çocuk romanları merak unsuru açısından incelenerek romanların; merak unsuru toplam sayısı, çeşitliliği ve sıklığı bakımından karşılaştırılması yapılmıştır. Bu romanların, merak unsuru toplam sayısı, çeşitliliği ve sıklığı bakımından karşılaştırmaları yapılarak benzerlik ve farklılıklarının tespit edilmesi bu araştırmada karşılaştırma yapmanın önemini göstermektedir. Alanyazındaki kaynaklardan belirlenen merak unsurları doğrultusunda Türk ve çeviri çocuk romanlarının incelendiği bir çalışmanın olmaması bu araştırmayı özgün hâle getirmekte ve önemli kılmaktadır. Araştırmada, Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın diğer amacı, merak unsuru açısından incelenen romanların çocuklar için uygun olup olmadığı konusunda anne-baba ve öğretmenlere öneride bulunmaktır.

Araştırma Problemleri

Araştırmanın temel problemi, Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından incelenmesidir. Çocuk romanların seçilmesinin ilk ve ortak nedeni, tüm romanların ortaokul yaş düzeyine uygun olmasıdır. Bunun yanı sıra, bazı romanlar baskı sayıları (örneğin, Türk çocuk romanı Taşkafa; çeviri çocuk romanı Büyükkannem Cebimde gibi), bazı romanlar aldıkları ödüller (örneğin, Türk çocuk romanı Almarpa'nın Gizemi; çeviri çocuk romanı Garajdaki Giz gibi) bazı romanlar ise ödüllü yazarlara ait olmaları (örneğin, Türk çocuk romanı Havuç Ağacı; çeviri çocuk romanı Ormanın Kalbindeki Çocuk gibi) nedeniyle inceleme kapsamına alınmıştır. Araştırmada belirlenen temel problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmaktadır:

1. *Almarpa'nın Gizemi, Kozmik Yumurta, Taşkafa, Kış Ülkesi Çocukları, Maya'nın Ağacı, Radyo Pencere, Havuç Ağacı* ile *En Büyük Hazinem* adlı Türk çocuk romanlarında hangi merak unsurları vardır ve bu çocuk romanları merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip midir?

2. Türk çocuk romanları arasında merak unsurlarının en çok ve en az yer aldığı çocuk romanları hangileridir?

3. *Ormanın Kalbindeki Çocuk, Garajdaki Giz, Ailede Grev Var, Asılı Dağ'ın Kâhini, Büyükkannem Cebimde, Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı, Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız* ile *Dünyanın En Komik Adamı* adlı çeviri romanlarında hangi merak unsurları vardır ve bu çocuk romanları merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip midir?

4. Çeviri çocuk romanları arasında merak unsurlarının en çok ve en az yer aldığı çocuk romanları hangileridir?

5. Türk çocuk romanları ile çeviri çocuk romanları merak unsuru açısından karşılaştırıldığında, hangi çocuk romanları daha zengin içeriğe sahiptir?

6. Türk ve çeviri çocuk romanları incelendiğinde, romanlarda en çok yer alan merak unsuru hangisidir?

Sınırlılıklar

Araştırma, on altı çocuk romanı ve alanyazında yer alan kaynaklardan belirlenen on üç adet merak unsuru ile sınırlı tutulmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma desenlerinden temel nitel araştırma ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, bazı olayların nedenlerinin ve sonuçlarının, olayların doğal ortamında ve nesnel görüşler çerçevesinde bir bütün olarak incelendiği araştırma desendir. Nitel araştırma deseninde derinlemesine bilgi toplamak amacıyla gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi çeşitli veri toplama yolları kullanılır (Yıldırım, 1999: 10). Temel nitel araştırma ise tüm program ve saha çalışmalarında kullanılabilir. Bu yöntem, eğitim ve sosyal bilimler alanında çok fazla uygulanmaktadır. Veriler ise görüşmeler, gözlemler ve doküman incelemesi yoluyla toplanır (Merriam, 2018: 23). Araştırmada model olarak temel nitel araştırmanın kullanılmasının nedeni, araştırmada verilerin Türk ve çeviri çocuk romanlarında yer alan merak unsurlarının incelenmesi yoluyla toplanmasıdır. Temel nitel araştırma, çocuk romanlarında yer alan merak unsuruyla ilgili verilerin doğru bir biçimde ortaya çıkarılmasını, derinlemesine analiz edilmesini ve yorumlanmasını sağlamaktadır. Bu araştırmada, çocuk romanlarının doküman olarak değerlendirilmesi nedeniyle veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır.

Çalışma Materyalleri

Araştırmanın çalışma materyallerini; *Almarpa'nın Gizemi*, *Kozmik Yumurta*, *Taşkafa*, *Kış Ülkesi Çocukları*, *Maya'nın Ağacı*, *Radyo Pencere*, *Havuç Ağacı* ile *En Büyük Hazinem* adlı sekiz Türk çocuk romanı ve *Ormanın Kalbindeki Çocuk*, *Garajdaki Giz*, *Ailede Grev Var*, *Asılı Dağ'ın Kâhini*, *Büyükannem Cebimde*, *Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı*, *Molly*, *Pim* ve *Milyonlarca Yıldız* ile *Dünyanın En Komik Adamı* adlı sekiz çeviri çocuk romanı oluşturmaktadır. Araştırmada incelenen yapıtların tümü roman türündedir. Çocuk romanlarının basılı yayınlarının güncelliğini korumak amacıyla 2020 yılında yayımlanan son baskıları incelenmiştir.

Türk ve çeviri çocuk romanlarının inceleme kapsamına alınmalarının ilk ve ortak nedeni, tüm romanların ortaokul yaş düzeyine uygun olmasıdır. Bu çocuk romanları seçilirken her yapıt ve yazarı kendi özelinde değerlendirilerek birtakım ölçütlere göre inceleme kapsamına alınmıştır.

Türk çocuk romanlarının (EK-1) seçilme ölçütleri aşağıda sunulmuştur:

- *Almarpa'nın Gizemi* adlı kitabın ödüllü çocuk romanı olması,
- *Havuç Ağacı* ile *Radyo Pencere* adlı kitapların ödüllü yazarlara ait olmaları,
- *Kış Ülkesi Çocukları*, *Taşkafa*, *Maya'nın Ağacı*, *Kozmik Yumurta* ile *En Büyük Hazinem* adlı kitapların baskı sayıları göz önünde bulundurularak seçim yapılmıştır.

Çeviri çocuk romanlarının (EK-2) seçilme ölçütleri aşağıda sunulmuştur:

- *Garajdaki Giz* ile *Molly*, *Pim* ve *Milyonlarca Yıldız* adlı kitapların ödüllü çocuk romanları olmaları,
- *Ormanın Kalbindeki Çocuk*, *Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı* ile *Dünyanın En Komik Adamı* adlı kitapların ödüllü yazarlara ait olmaları,
- *Büyükannem Cebimde*, *Ailede Grev Var* ile *Asılı Dağ'ın Kâhini* adlı kitapların baskı sayıları göz önünde bulundurularak seçilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, alanyazındaki kaynaklar merak unsurlarını tespit etmek amacıyla araştırmacılar tarafından taranmıştır. Alanyazın taraması yapılırken “çocukta nelerin merak uyandırıcı olduğu, çocuktaki merak duygusunun nasıl/ne şekilde harekete geçtiği/geçirildiği, çocuğun neyi/neden merak ettiği ve çocuktaki merak duygusunun sonuçları” üzerinde durulmuş ve bu doğrultuda çocuğun merak

duygusuna hitap ettiği düşünölen merak unsurlarına karar verilmiştir. Merak unsurları kaynaklardan araştırmacılar tarafından dikkatli bir biçimde belirlenmiş ve bu süreç araştırmacılar arasında görüş birliği sağlanıncaya kadar devam etmiştir. Alanyazın taraması tamamlandığında belirlenen on üç adet merak unsuru, Microsoft Word Office dosyasında çizelge oluşturularak bir araya getirilmiştir. Alanyazında yer alan kaynaklardan belirlenerek bir araya getirilen Merak Unsurları Çizelgesi, Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Merak Unsurları Çizelgesi

1	Soru sorma/sorulara yanıt arama
2	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği
3	Araştırma ve inceleme
4	Gizem, bilinmeyen, sır
5	Problemi çözmeye ortak olma
6	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi
7	Keşfetme ve serüven yaşama isteği
8	İpuçlarını takip etme
9	Düş gücü
10	Akıl yürütme ve tahminde bulunma
11	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum
12	Heyecanlanma
13	Neden-sonuç ilişkisi kurma

Tablo 2’de, Merak Unsurları Çizelgesi görölmektedir. Bu çizelge hazırlandıktan sonra araştırmacılar tarafından üç alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanları, çeşitli üniversitelerde Türkçe eğitimi alanında çalışmalar yapan profesör, doçent ve doktor öğretim üyesi unvanlarına sahip akademisyenlerdir. Üç farklı uzmanın görüş ve önerilerini sunduğu çizelgede, uzlaşmazlık yaşanan merak unsurları tekrar incelenmiştir. Alan uzmanlarının üzerinde uzlaşmazlık yaşadığı merak unsurlarını incelemek için ilgili kaynaklar yeniden gözden geçirilmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak çizelgeye son şekli verilmiştir. Belirlenen çizelgeye göre Türk çocuk romanları ve çeviri çocuk romanları merak unsuru açısından incelenmiştir.

Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, doküman incelemesi yolu ile toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan konularla ilgili bilgi edilmesini sağlayan yazılı araçların çözümlenmesidir (Yıldırım ve Şimşek,2018:189). Baş ve Akturan’a (2017: 119) göre doküman incelemesi, araştırmanın temel problemi doğrultusunda yazılı ve görsel belgelerin derinlemesine incelenebilmesine, elde edilen verilerin yorumlanabilmesine olanak sağlayan veri toplama yoludur. Araştırmanın dokümanlarını incelenen çocuk romanları oluşturmaktadır. Dokümanların bilgi edinmek amacıyla çözümlenebilmesi, ayrıntılı olarak incelenebilmesi ve verilerin yorumlanabilmesini sağlaması nedeniyle araştırmada doküman incelemesi yolu kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından verileri toplamak amacıyla önce sekiz Türk çocuk romanı, sonra sekiz çeviri çocuk romanı okunmuştur. Olası veri kaybını engellemek için romanlar dikkatle okunmuştur. Romanların okunma süreci, yaklaşık dört ayda tamamlanmıştır. Romanlar okunarak Türk çocuk romanlarında yer alan merak unsurları ve çeviri çocuk romanlarında yer alan merak unsurları belirlenmiştir. Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılması yapılarak veri toplama süreci tamamlanmıştır.

Araştırmanın verileri, içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, “belli bir metnin, kitabın, belgenin içeriğinde gizli kavram, ilke ve özellikleri anlama ve anlatma amacı ile yapılan tarama” (Karasar, 2019: 231) olarak tanımlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2018: 242) göre “içerik analizinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunu okurun anlayacağı şekilde düzenleyerek yorumlamaktır.” Araştırmada içerik analizi tekniğinin kullanılmasının nedeni, tekniğin çocuk romanlarından ortaya çıkarılan merak unsuruyla ilgili verilerin açıklanmasına, birbirine benzeyen verileri çizelgedeki ilgili merak unsuruna uygun olarak sınıflandırılmasına ve okuyucu açısından anlaşılır hâle getirip yorumlanmasına olanak tanınmasıdır. Bu araştırmada çocuk romanları, merak unsuru açısından oluşturulan çizelgeye göre incelenmiş, romanlarda belirlenen merak unsurları çizelgedeki ilgili merak unsuruna uygun olarak

sınıflandırılmış ve çözümlemeyle elde edilen veriler yorumlanmıştır. Nitel araştırmalarda veri analizinin güvenilirliğini ve geçerliğini sağlamak, araştırmada iç ve dış tehditleri önlemek amacıyla önemlidir. Araştırmada çeşitli yollarla doğru bilgiye ulaşıp ulaşılmadığı, araştırma sürecinin açık ve anlaşılır bir biçimde yürütülüp yürütülmediği sınırlanabilir. Nitel araştırma özelliği taşıyan bu araştırmada veri analizinin güvenilirliğini ve geçerliğini sağlamak amacıyla ilk olarak, kodlayıcılar arası görüş birliğinin sağlanması yoluna gidilmiştir. Araştırma kapsamında, çocuk romanları merak unsuru açısından değerlendirilirken cümle düzeyinde incelenmiştir. Çocuk romanlarında yer alan merak unsurları, cümle düzeyinde kodlanmıştır. Kodlar, “kelime gruplarını sınıflandırmak ya da gruplandırmak için kullanılan semboller; araştırma sorularıyla ilgili olan kavramlardır.” (Robson, 2017: 604) Daha sonra merak unsuru taşıyan kodlar çizelgedeki ilgili başlığa göre sınıflandırılmıştır. Araştırmada, kodların doğru belirlenmesinin, çizelgeye doğru yerleştirilmesinin ve kodlayıcılar arasında görüş birliğinin yüksek oranda sağlanmasının sınırlanması amacıyla nitel veri analizlerinde uygulanan Miles ve Huberman modeli (2019: 64) kullanılmıştır. Kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik şu formül ile hesaplanmıştır: Güvenirlik = [Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] × 100. Hesaplama sonucunda güvenirliliğin %70 oranında olduğu belirlenmiştir. Bu tür araştırmalardan kodlayıcılar arasında en az %70 oranında güvenirlilik yüzdesine ulaşılması gerekmektedir. Bu orana göre araştırma sonuçlarının yeterli güvenirlilikte olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada veri analizinin güvenilirliğini ve geçerliğini sağlamak amacıyla ikinci olarak, kodlanan merak unsurlarında ve kodlanan merak unsurlarının çizelgeye göre sınıflandırılmasında alan uzmanı görüşüne başvurulması yoluna gidilmiştir. Merak unsuru içerdiği düşünülen kodlar ve bu kodların sınıflandırılmaları üç farklı alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Kodlar ve sınıflandırılmaları, alan uzmanları tarafından ayrı ayrı değerlendirilmiş, uzlaşmazlıklar alanyazında yer alan kaynaklara başvurularak netliğe kavuşturulmuştur. Kodlar ve sınıflandırılmalarının üç alan uzmanı tarafından onaylanmış olması yoluyla da verilerin güvenilir bir biçimde analiz edildiği söylenebilir. Araştırmada veri analizi güvenilirliğini ve geçerliğini sağlamak amacıyla son olarak, Türk ve çeviri çocuk romanlarında yer alan merak unsurlarının doğrudan aktarımlarına da yer verilmiştir. Araştırmada, Türk ve çeviri çocuk romanlarından elde edilen verilerin güvenilirliğini ve geçerliğini sağlama çalışmalarından sonra Türk çocuk romanlarındaki merak unsurları sıklıklarının ve toplam sayılarının (Tablo 3), çeviri çocuk romanlarındaki merak unsurları sıklıklarının ve toplam sayılarının (Tablo 4) yer aldığı tablolar oluşturulmuştur. Ayrıca Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru bakımından karşılaştırılmasının yapıldığı (Tablo 5) tablo da oluşturularak elde edilen veriler yorumlanmıştır. Çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip olup olmadıkları araştırmacılar tarafından belirlenen ölçüte göre değerlendirilmiştir. Çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından değerlendirilme ölçütü şu şekildedir: 13-8 arasında merak unsuru bulunan roman yeterli, 8-4 arasında merak unsuru bulunan roman kısmen yeterli ve 4-0 arasında merak unsuru bulunan roman ise yetersiz düzeyde olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Türk Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

Türk çocuk romanlarında yer alan merak unsurları, merak unsurlarının sıklıkları, çocuk romanlarında yer almayan merak unsurları ve merak unsurlarının toplam sayıları, Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Türk Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

Romanlar	Yer Alan Merak Unsurları ve Sıklıkları	Yer Almayanlar	Toplam
	Soru sorma/sorulara yanıt arama	89 İpuçlarını takip etme	206
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	62 Problemi çözmeye	
	Heyecanlanma	16 ortak olma	
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	9	
	Araştırma ve inceleme	8	
Kış Ülkesi Çocukları	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	7	
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	6	
	Gizem, bilinmeyen, sır	5	
	Düş gücü	2	

	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	1		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1		
	Soru sorma/sorulara yanıt arama	71	Araştırma ve	200
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	41	inceleme	
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	41		
	Gizem, bilinmeyen, sır	10		
	Heyecanlanma	9		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	8		
	Düş gücü	8		
Havuç Ağacı	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	4		
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	3		
	Problemi çözmeye ortak olma	2		
	İpuçlarını takip etme	2		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1		
	Soru sorma/sorulara yanıt arama	107		181
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	24		
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	19		
	Heyecanlanma	8		
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	6		
En Büyük Hazinem	Gizem, bilinmeyen, sır	5		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	2		
	Problemi çözmeye ortak olma	2		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2		
	Araştırma ve inceleme	2		
	İpuçlarını takip etme	1		
	Düş gücü	1		
	Soru sorma/sorulara yanıt arama	60		154
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	31		
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	30		
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	6		
	Heyecanlanma	5		
	Araştırma ve inceleme	4		
Taşkafa	Gizem, bilinmeyen, sır	4		
	Düş gücü	4		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	3		
	Problemi çözmeye ortak olma	3		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	1		
	İpuçlarını takip etme	1		
	Soru sorma/sorulara yanıt arama	50	Araştırma ve	122
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	35	inceleme	
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	14	Problemi çözmeye	
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	6	ortak olma	
	Heyecanlanma	5		
Radyo Pencere	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	3		
	Gizem, bilinmeyen, sır	3		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2		
	İpuçlarını takip etme	1		
	Düş gücü	1		

	Soru sorma/sorulara yanıt arama	48		120
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	20		
	Heyecanlanma	10		
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	10		
Almarpa'nın Gizemi	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	8		
	Araştırma ve inceleme	6		
	Gizem, bilinmeyen, sır	6		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	4		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2		
	Problemi çözmeye ortak olma	2		
	İpuçlarını takip etme	2		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1		
	Düş gücü	1		
	Soru sorma/sorulara yanıt arama	29	Araştırma ve inceleme	88
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	19		
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	16	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	6	İpuçlarını takip etme	
Maya'nın Ağacı	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	5		
	Gizem, bilinmeyen, sır	3		
	Düş gücü	3		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	3		
	Problemi çözmeye ortak olma	2		
	Heyecanlanma	2		
	Soru sorma/sorulara yanıt arama	26		69
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	9		
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	7		
	İpuçlarını takip etme	5		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	4		
Kozmik Yumurta	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	3		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	3		
	Düş gücü	3		
	Heyecanlanma	3		
	Gizem, bilinmeyen, sır	2		
	Problemi çözmeye ortak olma	2		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	1		
	Araştırma ve inceleme	1		
Toplam				1140

Tablo 3'e bakıldığında; *Kış Ülkesi Çocukları* romanında 206, *Havuç Ağacı* romanında 200, *En Büyük Hazine* romanında 181, *Taşkafa* romanında 154, *Radyo Pencere* romanında 122, *Almarpa'nın Gizemi* romanında 120, *Maya'nın Ağacı* romanında 88 ve *Kozmik Yumurta* romanında 69 merak unsurunun bulunduğu görülmektedir. Merak unsurunun en çok bulunduğu Türk çocuk romanı, *Kış Ülkesi Çocukları*; merak unsurunun en az bulunduğu Türk çocuk romanı ise *Kozmik Yumurta*'dır. Türk çocuk romanlarında, 1140 merak unsuru tespit edilmiştir.

Bu çocuk romanlarında en çok bulunan merak unsuru, soru sorma/sorulara yanıt aramadır. *Kış Ülkesi Çocukları* romanında yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile keşfetme ve serüven yaşama isteği, *Havuç Ağacı* romanında keşfetme ve serüven yaşama isteği, *En Büyük Hazine* romanında ipuçlarını takip etme ile düş gücü, *Taşkafa* romanında yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile ipuçlarını takip etme, *Radyo Pencere* romanında ipuçlarını takip etme ile düş gücü, *Almarpa'nın Gizemi* romanında keşfetme ve serüven yaşama isteği ile düş gücü, *Maya'nın Ağacı* romanında problemi çözmeye ortak olma ile heyecanlanma ve *Kozmik Yumurta* romanında ise yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile araştırma ve inceleme en az bulunan merak unsurlarıdır.

Almarpa'nın Gizemi, *Kozmik Yumurta*, *Taşkafa* ile *En Büyük Hazine* romanlarında merak unsurlarının tümünün bulunduğu saptanmıştır. Dolayısıyla bu çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir. *Havuç Ağacı* romanında araştırma ve

inceleme merak unsuru yer almamıştır. Bu merak unsurunun bulunmamasına karşın bu çocuk romanının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip olduğu söylenebilir. *Kış Ülkesi Çocukları* romanında ipuçlarını takip etme ile problemi çözmeye ortak olma merak unsurları ve *Radio Pencere* romanında araştırma ve inceleme ile problemi çözmeye ortak olma merak unsurları yer almamıştır. Bu merak unsurlarının bulunmamasına karşın bu çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir. *Maya'nın Ağacı* romanında ise araştırma ve inceleme, keşfetme ve serüven yaşama isteği ile ipuçlarını takip etme merak unsurları yer almamıştır. Ancak bu çocuk romanının da merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip olduğu söylenebilir.

Kış Ülkesi Çocukları adlı çocuk romanında ipuçlarını takip etme ile problemi çözmeye ortak olma merak unsurlarının yer almamasına karşın bu roman, merak unsurunun en çok bulunduğu Türk çocuk romanıdır. *Kozmik Yumurta* adlı çocuk romanı, merak unsurunun en az bulunduğu Türk çocuk romanı olmasına karşın bu romanda merak unsurlarının tümü yer almaktadır. *Maya'nın Ağacı* adlı çocuk romanı ise merak unsuru çeşitliliğinin en az olduğu Türk çocuk romanı olmasına karşın bu roman, toplam sayı açısından merak unsurunun en çok bulunduğu romanlar arasındadır.

Türk çocuk romanları merak unsuru çeşitliliği ve toplam sayısı açısından değerlendirildiğinde; kitapların merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir.

Almarpa'nın Gizemi adlı Türk çocuk romanında bulunan soru sorma/sorulara yanıt arama merak unsuruna ilişkin doğrudan aktarım örneği, aşağıda verilmiştir.

“Kerem, Kaan’ı işaret etti. ‘Bak sana kimi getirdik. Hani hep bahsediyorduk ya! İşte bu sınıfa yeni gelen arkadaşımız Kaan.’

- ‘Merhaba Kaan. Tanıştığımıza memnun oldum. Ben de Kuşçu.’

Kaan, Kuşçu’nun ona uzattığı nasırlı elleri sıkarken daha önce hiç böyle bir isim duymadığını düşündü. Teknenin adı da çok değişikti ve Kaan’ı meraklandırmıştı. *Dayanamayıp, ‘Almarpa ne demek?’ diye sordu.*

- ‘Tekne adı,’ dedi Kuşçu gülererek.

- ‘Anlamı yok mu?’ diye yeniledi sorusunu Kaan.

- ‘Bana göre var ama çoğu insana göre yok,’ dedi Kuşçu.” (s. 19)

Taşkafa adlı Türk çocuk romanında bulunan araştırma ve inceleme merak unsuruna ilişkin doğrudan aktarım örneği, aşağıda verilmiştir.

“*Ve görev başladı. Önde Mutfakkuşu, arkada ben, evin içinde müzelik eşya avına çıktık. Büyükbabam, başından eksik etmediği uşankasının kulaklıklarını aşağı sarkıtmıştı. Esrarengiz işler peşinde olduğumuzun en göze çarpan kanıtı buydu bence. Yanımıza ekmek sepetini almıştık, bulduğumuz ıvır zıvırı yerleştirecek bir malzeme çantamız olsun diye.*” (s. 65)

Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

Çeviri çocuk romanlarında yer alan merak unsurları, merak unsurlarının sıklıkları, çocuk romanlarında yer almayan merak unsurları ve merak unsurlarının toplam sayıları, Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından İncelenmesi

Romanlar	Yer Alan Merak Unsurları ve Sıklıkları	Yer Almayanlar	Toplam
	Soru sorma/sorulara yanıt arama	77	141
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	25	
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	13	
	Düş gücü	7	
Molly, Pim	Heyecanlanma	4	
ve	Problemi çözmeye ortak olma	3	
Milyonlarca	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	3	
Yıldız	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2	
	İpuçları takip etme	2	
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	2	
	Araştırma ve inceleme	1	
	Gizem, bilinmeyen, sır	1	
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1	

Asılı Dağ'ın Kâhini	Soru sorma/sorulara yanıt arama	35	Araştırma ve inceleme	127
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	33		
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	21		
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	10		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	5		
	Düş gücü	5		
	Heyecanlanma	5		
	Problemi çözmeye ortak olma	4		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	3		
	Gizem, bilinmeyen, sır	3		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2		
İpuçlarını takip etme	1			
Ormanın Kalbindeki Çocuk	Soru sorma/sorulara yanıt arama	80	Araştırma ve inceleme	125
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	12		
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	8		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	7		
	Gizem, bilinmeyen, sır	5		
	Heyecanlanma	5		
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	4		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2		
Ailede Grev Var	Soru sorma/sorulara yanıt arama	49		125
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	23		
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	18		
	Düş gücü	9		
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	6		
	Gizem, bilinmeyen, sır	4		
	Heyecanlanma	4		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	3		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2		
	Araştırma ve inceleme	2		
	Problemi çözmeye ortak olma	2		
	İpuçlarını takip etme	2		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1		
Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaş1	Soru sorma/sorulara yanıt arama	48	Gizem, bilinmeyen, sır	122
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	20		
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	19		
	Heyecanlanma	12		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	8		
	Araştırma ve inceleme	4		
	Problemi çözmeye ortak olma	3		
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	3		
	Düş gücü	2		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	2		
Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1			

	Soru sorma/sorulara yanıt arama	54		111
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	24		
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	15		
	Gizem, bilinmeyen, sır	3		
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	3		
Büyükannem	Heyecanlanma	3		
Cebimde	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	2		
	Problemi çözmeye ortak olma	2		
	Araştırma ve inceleme	1		
	İpuçlarını takip etme	1		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1		
	Düş gücü	1		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	1		
	Soru sorma/sorulara yanıt arama	47	İpuçlarını takip etme	98
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	18		
Garajdaki	Düş gücü	10		
Giz	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	5		
	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	5		
	Heyecanlanma	3		
	Gizem, bilinmeyen, sır	2		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	2		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	2		
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	2		
	Problemi çözmeye ortak olma	1		
	Araştırma ve inceleme	1		
	Soru sorma/sorulara yanıt arama	30	Araştırma ve inceleme	74
	Akıl yürütme ve tahminde bulunma	27		
	Neden-sonuç ilişkisi kurma	4	İpuçlarını takip etme	
	Heyecanlanma	3		
Dünyanın En	Problemi çözmeye ortak olma	2		
Komik	Dikkat kesilme ve ilginin devindirilmesi	2		
Adamı	Düş gücü	2		
	Yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği	1		
	Gizem, bilinmeyen, sır	1		
	Keşfetme ve serüven yaşama isteği	1		
	Olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum	1		
Toplam				923

Tablo 4'e bakıldığında; *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız* romanında 141, *Asılı Dağ'ın Kâhini* romanında 127, *Ormanın Kalbindeki Çocuk* romanında 125, *Ailede Grev Var* romanında 125, *Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı* romanında 122, *Büyükannem Cebimde* romanında 111, *Garajdaki Giz* romanında 98 ve *Dünyanın En Komik Adamı* romanında 74 merak unsurunun bulunduğu görülmektedir. *Ormanın Kalbindeki Çocuk* romanı ile *Ailede Grev Var* romanı merak unsuru toplam sayısı açısından eşittir. Merak unsurunun en çok bulunduğu çeviri çocuk romanı, *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız*; merak unsurunun en az bulunduğu çeviri çocuk romanı ise *Dünyanın En Komik Adamı*'dir. Çeviri çocuk romanlarında, 923 merak unsuru tespit edilmiştir.

Bu çocuk romanlarında en çok bulunan merak unsuru, soru sorma/sorulara yanıt aramadır. *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız* romanında araştırma ve inceleme, gizem, bilinmeyen, sır ile keşfetme ve serüven yaşama isteği, *Asılı Dağ'ın Kâhini* romanında ipuçlarını takip etme, *Ormanın Kalbindeki Çocuk* romanında yaratıcı düşünme ve yeni şeyler üretme isteği ile keşfetme ve serüven yaşama isteği, *Ailede Grev Var* romanında keşfetme ve serüven yaşama isteği, *Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı* romanında keşfetme ve serüven yaşama isteği, *Büyükannem Cebimde* romanında araştırma ve inceleme, ipuçlarını takip etme, keşfetme ve serüven yaşama isteği, düş gücü ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum, *Garajdaki Giz* romanında problemi çözmeye ortak olma ile araştırma ve inceleme ve *Dünyanın En Komik Adamı* romanında ise yaratıcı düşünme ve

yeni şeyler üretme isteği, gizem, bilinmeyen, sır, keşfetme ve serüven yaşama isteği ile olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık / durum en az bulunan merak unsurlarıdır.

Ailede Grev Var, Büyükanem Cebimde ile *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız* romanlarında merak unsurlarının tümünün bulunduğu saptanmıştır. Dolayısıyla bu çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir. *Garajdaki Giz* romanında ipuçlarını takip etme merak unsuru ve *Asılı Dağ'ın Kâhini* romanında araştırma ve inceleme merak unsuru yer almamıştır. Bu merak unsurlarının bulunmamasına karşın bu çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir. *Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı* romanında gizem, bilinmeyen, sır ile ipuçlarını takip etme merak unsurları ve *Dünyanın En Komik Adamı* romanında araştırma ve inceleme ile ipuçlarını takip etme merak unsurları yer almamıştır. Bu merak unsurlarının bulunmamasına karşın bu çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir. *Ormanın Kalbindeki Çocuk* romanında ise araştırma ve inceleme, problemi çözmeye ortak olma, ipuçlarını takip etme ile düş gücü merak unsurları yer almamıştır. Ancak bu çocuk romanının da merak unsuru çeşitliliği açısından yeterli düzeye sahip olduğu söylenebilir.

Ormanın Kalbindeki Çocuk adlı çocuk romanı, merak unsuru çeşitliliğinin en az olduğu çeviri çocuk romanı olmasına karşın bu roman, toplam sayı açısından merak unsurunun en çok bulunduğu romanlar arasındadır.

Çeviri çocuk romanları merak unsuru çeşitliliği ve toplam sayısı açısından değerlendirildiğinde; kitapların merak unsuru açısından yeterli düzeye sahip oldukları söylenebilir.

Ailede Grev Var adlı çeviri çocuk romanında bulunan gizem, bilinmeyen, sır merak unsuruna ilişkin doğrudan aktarım örneği, aşağıda verilmiştir.

“Köşede bir adam belirlediğinde camı kapatmak üzereydim; koyu renk yağmurluk, seyrek saçlar... Bana tanıdık geldi. Tabii ya! Oydu, otobüsteki serseri! Korkuyla irkildim, sonra karanlıkta gözetlemeye koyuldum. Yanına bir kadın yaklaştı. Konuşarak yürümeye başladılar ve gelip pencerenin altında durdular. Kadın, adama belgeler verdi, o da cebinden çıkardığı fenerin ışığında hızlıca imzaladı.

- ‘İyi, beklediğim şey bu. Onları saklayın ve kimseye bahsetmeyin.’

- ‘Riske girmediğimi umuyorum.’

- ‘Bunu artık birçok yerde yapıyorlar, endişelenmeyin. Hem sonra tüm sorumluluk bende. Siz yalnızca emirlerimi yerine getireceksiniz.’

- ‘Bunun yüzünden hapse girmem umarım!’

- ‘Bana güvenmiyor musunuz?’ diye güldü adam ve çekici bir halde elini sıktı. Kadın uysalca başını eğdi.

Dehşet içindeydim. Öyleyse, otobüsteki meçhul adamın dolandırıcı olduğu doğrudur! Bir de suç ortağı vardı! Kimdi ve ne planlıyorlardı?’ (s. 90-91)

Büyükanem Cebimde adlı çeviri çocuk romanında bulunan olağan dışı, farklı, ilginç, yeni, yabancı ve belirsiz varlık/durum merak unsuruna ilişkin doğrudan aktarım örneği, aşağıda verilmiştir.

“‘Ha... ha... hapsü!’ Hapşırma sesi Elias’ın arkasından geldi. Hızla geriye döndü. Gözleri hapşırmanın geldiği yönü araştırmaya başladı. Hisleri ona, sesin ayrılmış arabaların durduğu kutudan geldiğini söylüyordu. *Aşağı eğildi ve donup kaldı, çünkü... İtfaiye arabasının merdiveninde bir şey oturuyordu. Yumurtadan yeni çıkmış bir kuş yavrusu kadar küçüktü ama bir kuş yavrusu değildi. Minik bacakları, minnacık kolları vardı; ayrıca kısa, sarı ve ince tüylü iki küçük kanat göze çarpıyordu. Üzerinde açık mavi bir giysi iki cepli koyu mavi bir önlük vardı. Burnu, ağız, gözleri ve beyaz saçları da vardı ve kulağının arkasına da yumurta kabuğunun ön kısmı yapışmıştı. Yüzünde ise kırışıklık vardı.*

Basbayağı bir büyükanneydi bu!’ (s. 34)

Türk ve Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması

Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından karşılaştırılması, Tablo 5’te

verilmiştir.

Tablo 5: Türk ve Çeviri Çocuk Romanlarının Merak Unsuru Açısından Karşılaştırılması

Türk Çocuk Romanları	Merak Unsuru Toplam Sayıları	Çeviri Çocuk Romanları	Merak Unsuru Toplam Sayıları
Kış Ülkesi Çocukları	206	Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız	141
Havuç Ağacı	200	Asılı Dağ'ın Kâhini	127
En Büyük Hazinesim	181	Ormanın Kalbindeki Çocuk	125
Taşkafa	154	Ailede Grev Var	125
Radyo Pencere	122	Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı	122
Almarpa'nın Gizemi	120	Büyükannem Cebimde	111
Maya'nın Ağacı	88	Garajdaki Giz	98
Kozmik Yumurta	69	Dünyanın En Komik Adamı	74
Toplam	1140	Toplam	923

Tablo 5'e bakıldığında; Türk çocuk romanlarında bulunan merak unsuru toplam sayısının 1140, çeviri çocuk romanlarında bulunan merak unsuru toplam sayısının ise 923 olduğu görülmektedir. Türk çocuk romanlarında bulunan merak unsurlarının 217 adet daha fazla olduğu dolayısıyla da bu romanların merak unsurları sayısı açısından daha zengin oldukları söylenebilir.

Türk ve çeviri çocuk romanlarında en çok bulunan merak unsuru, soru sorma/sorulara yanıt aramadır. Soru sorma/sorulara yanıt arama merak unsurunu *Almarpa'nın Gizemi*, *Kozmik Yumurta*, *Taşkafa*, *Kış Ülkesi Çocukları* ile *En Büyük Hazinesim* adlı Türk çocuk romanlarında neden-sonuç ilişkisi kurma merak unsuru, *Maya'nın Ağacı* ile *Radyo Pencere* adlı Türk çocuk romanlarında akıl yürütme ve tahminde bulunma merak unsuru takip ederken *Havuç Ağacı* adlı Türk çocuk romanında neden-sonuç ilişkisi kurma ile akıl yürütme ve tahminde bulunma merak unsurları eşit sayıda yer almaktadır. Soru sorma/sorulara yanıt arama merak unsurunu *Ormanın Kalbindeki Çocuk* ile *Ailede Grev Var* adlı çeviri çocuk romanlarında neden-sonuç ilişkisi kurma merak unsuru, *Garajdaki Giz*, *Asılı Dağ'ın Kâhini*, *Büyükannem Cebimde*, *Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı*, *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız* ile *Dünyanın En Komik Adamı* adlı çeviri çocuk romanlarında akıl yürütme ve tahminde bulunma merak unsuru takip etmektedir.

Türk çocuk romanları; *Almarpa'nın Gizemi*, *Kozmik Yumurta*, *Taşkafa* ile *En Büyük Hazinesim* adlı romanlarda merak unsurlarının tümünün bulunduğu tespit edilmiştir. *Havuç Ağacı* romanında araştırma ve inceleme merak unsuru, *Kış Ülkesi Çocukları* romanında ipuçlarını takip etme ile problemi çözmeye ortak olma merak unsurları, *Radyo Pencere* romanında araştırma ve inceleme ile problemi çözmeye ortak olma merak unsurları ve *Maya'nın Ağacı* romanında ise araştırma ve inceleme, keşfetme ve serüven yaşama isteği ile ipuçlarını takip etme merak unsurları bulunmamaktadır. Çeviri çocuk romanları; *Ailede Grev Var*, *Büyükannem Cebimde* ile *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız* adlı romanlarda merak unsurlarının tümünün bulunduğu tespit edilmiştir. *Garajdaki Giz* romanında ipuçlarını takip etme merak unsuru, *Asılı Dağ'ın Kâhini* romanında araştırma ve inceleme merak unsuru, *Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı* romanında gizem, bilinmeyen, sır ile ipuçlarını takip etme merak unsurları, *Dünyanın En Komik Adamı* romanında araştırma ve inceleme ile ipuçlarını takip etme merak unsurları ve *Ormanın Kalbindeki Çocuk* romanında ise araştırma ve inceleme, problemi çözmeye ortak olma, ipuçlarını takip etme ile düş gücü merak unsurları bulunmamaktadır. Bu doğrultuda, Türk ve çeviri çocuk romanlarının merak unsuru çeşitliliği açısından yakın düzeyde oldukları söylenebilir.

Merak unsurunun en çok bulunduğu *Kış Ülkesi Çocukları* adlı Türk çocuk romanı ile merak unsurunun en çok bulunduğu *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız* adlı çeviri çocuk romanı merak unsuru toplam sayısı açısından karşılaştırıldığında; *Kış Ülkesi Çocukları* adlı Türk çocuk romanında merak unsurunun daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak *Kış Ülkesi Çocukları* adlı Türk çocuk romanında, ipuçlarını takip etme ile problemi çözmeye ortak olma merak unsurları yer almazken *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız* adlı çeviri çocuk romanında, merak unsurlarının tümü yer almaktadır.

Merak unsurunun en az bulunduğu *Kozmik Yumurta* adlı Türk çocuk romanı ile merak unsurunun en az bulunduğu *Dünyanın En Komik Adamı* adlı çeviri çocuk romanı merak unsuru toplam sayısı açısından karşılaştırıldığında; *Dünyanın En Komik Adamı* adlı çeviri çocuk romanında merak

unsurunun daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak *Dünyanın En Komik Adamı* adlı çeviri çocuk romanında, araştırma ve inceleme ile ipuçlarını takip etme merak unsurları yer almazken *Kozmik Yumurta* adlı Türk çocuk romanında, merak unsurlarının tümü yer almaktadır.

İncelenen Türk ve çeviri çocuk romanları merak unsuru açısından değerlendirildiğinde; bu romanların merak unsuru çeşitliliği ve toplam sayısı bakımından yeterli düzeyde oldukları, merak unsurlarının çocuk romanlarında dengeli dağılım gösterdiği bu nedenle tüm yapıtların merak unsuru açısından zengin içeriğe sahip oldukları söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma, Türk çocuk romanları ile çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Google Akademik'te ve Ulusal Tez Veri Tabanı'nda "*çocuk ve merak duygusu, çocuk gerçekliği, merak unsuru, abartılmış merak*" anahtar kavramlar ile alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazında, "*merak unsuru*" anahtar kavramıyla yapılan tarama sonucunda, çocuk edebiyatı yapıtlarında doğrudan merak unsurunun incelendiği bir adet araştırmaya rastlanılmıştır (Süğümlü ve Eraslan, 2019). Sözü edilen araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, sonuçların bu araştırmanın sonuçları ile örtüştüğü saptanmıştır. Gerçekleştirilen bu araştırmanın sonuçları ile ilgili alanyazında yeterli sayıda çalışma yoktur. Bu nedenle diğer anahtar kavramlarla da alanyazın taraması yapılmıştır. Tespit edilen araştırmaların sonuçlarının bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği düşünülmektedir. Bu nedenle konu, alanyazında merak unsuruyla bağlantılı olduğu düşünülen araştırmalar üzerinden tartışılmıştır. Tartışma yapıldıktan sonra gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarına yer verilmiştir.

Bu çalışma ile çocuğun merak duygusunun etkisiyle soru sorma ve araştırma yapma isteğinin ortaya çıktığı belirlenmiştir. "*Çocuk ve merak duygusu*" anahtar kavramı ile alanyazında yapılan tarama sonucunda, Vardi ve Demiriz (2019) tarafından yapılan çalışmaya rastlanılmıştır. Yapılan çalışma ile okulöncesi öğretmenlerinin görüşlerine başvurularak okulöncesi dönem çocuklarındaki merak duygusunun etkileri araştırılmıştır. Çocukların merak duygusunun onları öncelikle soru sormaya yönelttiği ve onların bu duygu ile araştırma yapma isteği taşıdıkları öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Dolayısıyla ulaşılan sonuçlar ile gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Merak duygusu çocuğun doğasında vardır ve çocuğun doğası çocuk gerçekliğinin temel ögesidir (Çer, 2016a: 6-7). Bu nedenle "*çocuk gerçekliği*" ile ilgili alanyazında tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda, doğrudan merak unsurunu saptamak için yapılmamış olsalar da merak unsurunun çocuk gerçekliği kavramı içerisinde bulunması nedeniyle dolaylı olarak merak unsurunun da incelendiği; Çelik ve Fırat (2020), Doğan (2019), Fırat (2019) ile Saltık (2019) tarafından yapılan çalışmalara rastlanılmıştır. Bu çalışma ile çocuk için sıra dışı olan ve çocuğa yabancı gelen varlık veya durumların onun merak duygusunu harekete geçirebileceği, yaş ve düşünce düzeyine göre bu varlık ve durumlarla ilgili neden-sonuç ilişkisi kurabileceği belirlenmiştir. Çelik ve Fırat (2019) tarafından yapılan çalışma ile Sevim Ak'ın çocuklar için yazdığı öykü ve romanlarda çocuk gerçekliğini yansıtan durumlar tespit edilmiştir. Çocuğun çevresindeki varlık veya durumları, özellikle de ilk kez karşılaştığı birçok şeyi merak ettiği ve bu durumda neden-sonuç ilişkisi kurduğu görülmüştür. Dolayısıyla ulaşılan sonuçlar ile gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Bu çalışma ile gizem ve bilinmeyenin çocuğun merakını pekiştirdiği ve heyecanını artırdığı, bu sayede merak duygusunun onun hayal dünyasının sınırlarını zorlayarak yaratıcı düşünmesine katkı sağladığı, keşif yapma ve macera yaşama arzusunu geliştirdiği ve onu araştırma yapmaya yönelttiği belirlenmiştir. Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada da gizemli olay ve durumların çocukta merak uyandırdığı, çocuğun sahip olduğu bu merak duygusu ile keşif ve araştırma yapma isteği taşıdığı ve onu yeni fikirler üretmeye yönlendirdiği saptanmıştır. Dolayısıyla ulaşılan sonuçlar ile gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Bu çalışma ile çocuğun karşılaştığı sorunlara merak duygusuyla çözüm yolu düşündüğü ve sorunları çözmeye istekli olduğu belirlenmiştir. Fırat (2019) tarafından gerçekleştirilen Niloya adlı çizgi filmde çocuk gerçekliğinin incelendiği araştırmada, çocuğun kendine özgü gerçekliğinin sorun çözme isteğinden doğduğu ve çocuğun merak duygusuyla yaratıcı çözümler üretebileceği saptanmıştır. Saltık (2019) da "*şirimi kedi kaptı*" adlı çocuk şiir kitabında çocuk gerçekliğini araştırmış ve Fırat

(2019) ile benzer bir sonuca ulaşmıştır. Bu yönüyle her iki çalışmanın sonuçları ile gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Bu çalışma ile çocuğun öğrenme isteğinin onu soru sormaya yönelttiği, bilinmeyen varlık ve durumların çocuğun merak duygusunu harekete geçirdiği ve onun deneyimlerinden yola çıkarak tahminde bulunduğu belirlenmiştir. “*Merak unsuru*” anahtar kavramı ile yapılan alanyazın taramasında merak unsurunun çocuk kitaplarındaki varlığının doğrudan tespit edilmeye çalışıldığı ve bu yönüyle de gerçekleştirilen bu çalışma ile benzerlik gösteren Süğümlü ve Eraslan (2019) tarafından yapılan çalışmaya rastlanılmıştır. Yapılan çalışma ile çocuğun soru sorarak merak duygusunu gidermek istediği, gizemin çocukta merak uyandırdığı ve onun akıl yürüterek gizemi çözmeye çalıştığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla ulaşılan sonuçlar ile gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçları benzerlik göstermektedir.

Bu çalışma ile çocuğun merak duygusu ile soru sormaya eğilimli olduğu, verilen ipuçlarıyla merakını gidermek istediği, gizemin merakını artırdığı, bilmediği bir durumla karşılaştığında akıl yürütmeye çalıştığı ve olağan dışı, farklı, ilginç, yeni ve yabancı varlık/durumların merak duygusunu harekete geçirdiği belirlenmiştir. Alanyazında “*abartılmış merak*” anahtar kavramı ile yapılan tarama sonucunda, Dumanlı Kadızade ve Önder (2016) tarafından yapılan çalışmaya rastlanılmıştır. Dumanlı Kadızade ve Önder (2016) tarafından yapılan çalışmada, Aytül Akal’ın çocuklar için yazdığı dört kitaptan oluşan bir roman serisinde, çocuğun merak duygusunu harekete geçirdiği düşünülen kısımlardan yola çıkılarak altı kod belirlenmiş ve abartılmış merak kavramı bu kodlar aracılığıyla incelenmiştir. Çocuğun merak duygusunu harekete geçirdiği düşünülen kısımlar, kahramanın kitapta yaşadıkları dikkate alınarak kodlanmıştır. İncelenen roman serisinde çocuğun zihninde sorular oluşmasını sağlayan ifadelerin merak ögesi barındırdığı, kahramanların ipucu arayışlarının çocuğun sorulara yoğunlaşmasını sağladığı, olayların devamında neler olacağıyla ilgili bilinmezliğin ve gizemin merak uyandırıcı olduğu, yeni ve yabancı kişiler ile sıra dışı ve ilginç durumların yaşandığı kısımların merak duygusunu harekete geçirdiği, kahramanların yaptığı tahminlerin çocuk okurun soru sormasını sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Dolayısıyla ulaşılan sonuçlar ile gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmada bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar, aşağıda sunulmuştur:

Türk çocuk romanlarına bakıldığında; *Almarpa'nın Gizemi*, *Kozmik Yumurta*, *Taşkafa* ile *En Büyük Hazinem* adlı romanlarda merak unsurlarının tümünün bulunduğu, *Havuç Ağacı* adlı romanda araştırma ve inceleme merak unsurunun, *Kış Ülkesi Çocukları* adlı romanda ipuçlarını takip etme ile problemi çözmeye ortak olma merak unsurlarının, *Radyo Pencere* adlı romanda araştırma ve inceleme ile problemi çözmeye ortak olma merak unsurlarının ve *Maya'nın Ağacı* adlı romanda ise araştırma ve inceleme, keşfetme ve serüven yaşama isteği ile ipuçlarını takip etme merak unsurlarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Türk çocuk romanlarının merak unsuru açısından yeterli düzeyde oldukları ve bu yönüyle yapıtların merak unsuru açısından belirli yetkinliğe sahip oldukları söylenebilir.

Toplam sayı açısından merak unsurunun en çok bulunduğu Türk çocuk romanı, *Kış Ülkesi Çocukları*; merak unsurunun en az bulunduğu Türk çocuk romanı, *Kozmik Yumurta*'dır.

Çeviri çocuk romanlarına bakıldığında; *Ailede Grev Var*, *Büyükannem Cebimde* ile *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız* adlı romanlarda merak unsurlarının tümünün bulunduğu, *Garajdaki Giz* adlı romanda ipuçlarını takip etme merak unsurunun, *Asılı Dağ'ın Kâhini* adlı romanda araştırma ve inceleme merak unsurunun, *Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı* adlı romanda gizem, bilinmeyen, sır ile ipuçlarını takip etme merak unsurlarının, *Dünyanın En Komik Adamı* adlı romanda araştırma ve inceleme ile ipuçlarını takip etme merak unsurlarının ve *Ormanın Kalbindeki Çocuk* adlı romanda ise araştırma ve inceleme, problemi çözmeye ortak olma, ipuçlarını takip etme ile düş gücü merak unsurlarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, çeviri çocuk romanlarının merak unsuru açısından yeterli düzeyde oldukları ve bu yönüyle yapıtların merak unsuru açısından belirli yetkinliğe sahip oldukları söylenebilir.

Toplam sayı açısından merak unsurunun en çok bulunduğu çeviri çocuk romanı, *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız*; merak unsurunun en az bulunduğu çeviri çocuk romanı, *Dünyanın En Komik Adamı*'dır.

Merak unsuru çeşitliliği açısından, Türk ve çeviri çocuk romanlarının yakın düzeyde oldukları, merak unsuru toplam sayısı açısından ise Türk çocuk romanlarının daha fazla merak unsurunu içerdikleri bu nedenle daha zengin içeriğe sahip oldukları söylenebilir.

Türk ve çeviri çocuk romanlarında, en çok yer alan merak unsurunun, soru sorma/sorularda yanıt arama unsuru olduğu belirlenmiştir.

Öneriler

Araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Çocuklar, anne-babaların bilinçli çabaları ile kitapla tanışır. Bu nedenle anne-babaların kitap seçiminde çocuğun sahip olduğu merak duygusunu göz önünde bulundurarak hareket etmeleri, gerektiğinde alan uzmanından destek almaları önerilebilir.

Çocukların aileden sonra en fazla zaman geçirdikleri yer, okuldur. Dolayısıyla anne-babalar gibi Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin de çocukların merak unsuru içeren nitelikli eserler ile buluşabilmelerine öncülük etmeleri ve bu noktada çocuklara kitap seçiminde rehberlik etmeleri önerilebilir.

Merak unsuru açısından belirli yetkinliğe sahip olduğu bu araştırma ile ortaya çıkarılan Türk ve çeviri çocuk romanlarının çocuklarla buluşması amacıyla bu kitaplar anne-baba ve öğretmenlere önerilebilir.

Türkçe ders kitaplarında çocukların doğalarına özgü merak duygusunu harekete geçirebilecek metinler seçilebilir. Böylece çocukların derse olan ilgisinin artması sağlanabilir.

Araştırma sonuçları, incelenen on altı çocuk edebiyatı yapıtı ile sınırlıdır. Gelecekte yapılan araştırmalarda farklı çocuk edebiyatı eserlerinde merak unsurlarının incelenebileceği önerilmektedir. Bu sayede farklı sonuçlar ortaya çıkarılarak alanyazına katkı sağlanmış olur.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2020). *Eğitimde yaratıcı drama* (6. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Akgül, S. ve Özdilek, Ç. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin meraklılık düzeylerinin araştırılması (Kütahya ili örneği). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (41), 255-264. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dpusbe/issue/4783/65968>
- Alptekin, Z. D. (2018). 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarının kavram gelişimine katkısı ve temel fen kavramları açısından incelenmesi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 76-86. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/chedar/issue/39177/445241>
- Aytekin, H. (2016). *Çocuk ve gençlik edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ayvacı, H. Ş. (2010). Okulöncesi dönem çocuklarının bilimsel süreç becerilerini kullanma yeterliliklerini geliştirmeye yönelik pilot bir çalışma. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 4(2), 1-24. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/balikesirnef/issue/3371/46524>
- Bacanlı, H. ve Türk- Kurtça, T. (2020). Eğitim psikolojisi açısından merak: Genel bir değerlendirme. *Hayef: Journal of Education*, 17(1), 103-120. DOI: 10.5152/hayef.2020.1923.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (2021). *İçimizdeki çocuk* (63. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çelik, H. ve Fırat, H. (2020). Çocuk hikâye ve romanlarında çocuk gerçekliği: Sevim Ak örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi (TEKE)*, 9(1), 94-109. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/53329/709001>
- Çer, E. (2014). *Edebiyatta çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik ilkelerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Çer, E. (2016a). *Çocuk edebiyatı 0-6 yaş çocuk kitaplarında çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik*.

- Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Çer, E. (2016b). Türkçe öğretiminde çocuğa görelilik ilkesine uygun edebiyat yapıtlarının önemi. *İlköğretim Online*, 15(4), 1399-1410. DOI: 10.17051/ıo.2016.22814.
- Çer, E. (Ed.). (2018). Çocuk edebiyatında çocuk gerçekliği. *Çocuk ve kitap* içinde (s. 183-208). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Demirel, M. ve Coşkun, Y. D. (2009). Üniversitesi öğrencilerinin meraklılık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 111-134. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/19392/205927>
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş çocuk yazını- yazın eğitime atılan ilk adım* (3. Baskı). İzmir: Tudem Yayınları.
- Dilidüzgün S. ve Kurultay, T. (1993). Türkçede Alman çocuk edebiyatı. V. Atayman, S. Dilidüzgün ve T. Kurultay (Yay. Haz.), *Yabancı çocuk kitaplarına açılan bir pencere: Alman çocuk ve gençlik edebiyatından çeviri öncesi seçmeler* içinde (s. 1-80). İstanbul: Alman Kültür Merkezi.
- Doğan, S. (2019). *Mavisel Yener'in "dolunay dedektifleri" roman dizisinde çocuk gerçekliği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.
- Dumanlı Kadızade E. ve Önder, B. (2016). Aytül Akal'ın "süper gazeteciler" çocuk serisinde "abartılmış merak". *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi (HAYEF)*, 13-3(26), 31-49. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhayefd/issue/26857/282450>
- Emre, İ. (2021) *Merak*. <https://www.tdk.gov.tr/yayinlar/sureli-yayinlarimiz/turk-dili-dergisi/turk-dili-subat-2/> adresinden 28.05.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Eser, O. ve Çer, E. (2018). Çocuk edebiyatı çevirisinde çocuğa görelilik ilkesi. E. Çer (Ed.), *Çocuk ve kitap* içinde (s. 265- 276). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Fırat, H. (2019). Çizgi filmlerde çocuk gerçekliği: Niloya örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi (TEKE)*, 8(2), 1007-1033. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/46075/580118>
- Fırat, H. (2020). *Çocuk edebiyatında çocuk gerçekliği*. Bursa: Ekim Basım Yayın Dağıtım.
- Güleryüz, H. (2013). *Yaratıcı çocuk edebiyatı* (4. Baskı). Ankara: Edge Akademi Yayınları.
- İskender, H. (2016). Korku türünün dünya çocuk edebiyatındaki yeri ve Türk çocuk edebiyatında yaygın olmamasının nedenleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(3), 295-310. DOI: 10.16916/aded.44001.
- Kapıkıran, Ş. ve Susar Kırmızı, F. (2019). Öğretmen adaylarının merak ve keşfetme algıları ile okumaya yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 266-283. DOI: 10.31592/aeusbed.585328.
- Kara, Ş. ve Şenççek, S. (2015). Yaratıcı çocuk yetiştirmede problemler ve çözüm önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 90-97. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aduefebder/issue/33904/375316>
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi* (34. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk edebiyatı* (7. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Köklücan, D. (2019). *Anaokulu öğrencilerinin ulusal ve çeviri çocuk kitaplarını tercihlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bursa.
- Miles, M. B. ve Huberman A. M. (2019). *Nitel veri analizi* (3. Baskı) (S. Akbaba-Altun ve A. Ersoy, Çev. Editörleri). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskı) (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş. Aydoğan, Y. ve Özyürek, A. (2010). Beş yedi yaş grubu çocuklar için problem çözme ölçeği geliştirme süreci. D. Köksal (Kon. Baş.), *II. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı* (ss. 859-868). Antalya.

- Robson, C.(2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Gerçek dünya araştırması* (2. Baskı) (Ş. Çınkır ve N. Demirkasımoğlu, Çev. Editörleri). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Saltık, O. (2019). “Şiirimi kedi kaptı” adlı şiir kitabında çocuk gerçekliği. *Uluslararası Beşerî Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 5(10), 180-194. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijhe/issue/44916/478430>
- Senemoğlu, N. (1994). Okulöncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10), 21-30. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7827/102906>
- Sever, S. (2015). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü* (2. Baskı). İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2019). *Çocuk ve edebiyat* (10. Baskı). İzmir: Tudem Yayınları.
- Süğümlü, Ü. ve Eraslan, A. (2019). Bilgin Adalı'nın “zaman bisikleti” öykü serisinin merak unsuru bakımından incelenmesi. Ş. Şentürk (Ed.), *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Uluslararası 100. Yıl Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (ss.299-310). Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Şentuna, T. (2019). *Sanatçı buluşmalarının okuma alışkanlığına katkıları konusundaki öğrenci görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Şimşek, T. ve Yakar, Y. M. (2018). Çocuk ve edebiyat. T. Şimşek (Ed.), *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* (5. Baskı) içinde (s. 13-42). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Tan, M. ve Temiz, B. K. (2003). Fen öğretiminde bilimsel süreç becerilerinin yeri ve önemi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(13), 89-101. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11130/133117>
- Taş, M. ve Ürün, A. (2019). Sanat ve yaratma. *Kalemisi Dergisi*, 7(14), 71-82. DOI: 10.7816/kalemisi-07-14-01.
- Turan, L. (2015). Çocuğun dünyasında oyun, hayal ve merak unsurları. L. Turan ve Ö. Yılar (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (5. Baskı) içinde (s. 16-27). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Vardi, Ö. ve Demiriz, S. (2019). Okulöncesi öğretmenlerinin çocukların meraklarına yönelik görüşleri. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 44-58. DOI: 10.30900/kafkasegt.655872.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2016). *Çocuk edebiyatı* (8. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23(112), 7-17. Erişim adresi: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/issue/view/106>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EK 1: Türk Çocuk Romanlarının Künyeleri

Roman Adı	Yazan / Resimleyen	Baskı Yılı	Baskı Sayısı	Sayfa Sayısı	Yayınevi	Aldığı Ödül
Almarpa'nın Gizemi	Koray Avcı Çakman	2020	18	152	Tudem	2011 TUDEM Edebiyat Birincilik
Kozmik Yumurta	Toprak Işık / M. Sinan Gürsel	2020	3	118	Altın Kitaplar	
Taşkafa	Ömer Açık	2020	4	251	Günüşiği	
Kış Ülkesi Çocukları	Ferda İzbudak Akıncı / Zülal Öztürk	2020	9	192	Tudem	
Maya'nın Ağacı	Gökçe Ateş Aytuğ / Gökçe İrten	2020	6	155	Günüşiği	

Radio Pencere	Hacer Kılıcıoğlu	2020	3	136	Günışığı
Havuç Ağacı	Hanzade Servi	2020	3	119	Tudem
En Büyük Hazine	İclal Dikici	2020	2	175	Tudem

EK 2: Çeviri Çocuk Romanlarının Künyeleri

Roman Adı	Yazan / Çeviren / Resimleyen	Baskı Yılı	Baskı Sayısı	Sayfa Sayısı	Yayınevi	Aldığı Ödül
Ormanın Kalbindeki Çocuk	John Boyne / Zariye Biliz	2020	12	184	Tudem	
Garajdaki Giz	David Almond / Mine Kazmaoğlu	2020	17	199	Günışığı	2000 ALA 2000 Printz 1998 Whitbread 1998 Carnegie
Ailede Grev Var	Chiara Lossani / Demet Elkâtip	2020	6	223	Günışığı	
Asılı Dağ'ın Kâhini	Vladimir Tumanov / Mine Kazmaoğlu	2020	2	291	Günışığı	
Büyükannem Cebimde	Iva Procházková / Barış Gönülşen / Marion Goedelt	2020	4	158	Tudem	
Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaş	Salah Naoura / Ayça Sabuncuoğlu	2020	2	168	Tudem	
Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız	Martine Murray / Tuğçe Özdeniz / Martine Murray	2020	8	222	Can Çocuk	Avustralya Çocuk Kitapları Konseyi Yılın Çocuk Kitabı
Dünyanın En Komik Adamı	Cary Fagan / Damla Kellecioğlu	2020	4	181	Tudem	

STRUCTURED ABSTRACT**An Analysis of Turkish and Translated Children's Novels In Terms of Curiosity Element****Introduction**

Including the element of curiosity in the works of children's literature is important in terms of rooting the friendship between children and books. It can be ensured that the child's natural curiosity is awakened in the book s/he reads, and she can complete the reading process with pleasure. However, attention should be paid to the fact that the element of curiosity is given in sufficient proportion and in a balanced way in the books. Because when the element of curiosity is included, not behaving in moderation can distract the child from the book. In this context, the element of curiosity should be included in the books in order to instill a love of books and reading habits in children, but it should not be forgotten that too many elements can create a negative situation for the child reader.

Method

The research was carried out with basic qualitative research, one of the qualitative research designs. The study materials of the research are eight Turkish and eight translated children's novels. The data collection tool of the research is the Curiosity Elements Chart developed by the researchers. Children's novels were examined according to the schedule created in terms of the element of curiosity and the curiosity elements determined in the novels were classified according to the relevant curiosity element in the table. Research data were collected through document review and analyzed with content analysis technique.

Results and Discussion

With the study conducted by Çelik & Fırat (2019), situations that reflect the reality of children in the stories and novels written by Sevim Ak for children were determined. In this direction, it has been observed that the child is curious about the existence or situations around her, especially many things she encounters for the first time, and in this case, s/he establishes a cause-effect relationship. Therefore, the results obtained are similar to the results of this study. In the study conducted by Süğümlü & Eraslan (2019), it was determined that the child wanted to satisfy her curiosity by asking questions, the mystery aroused curiosity in the child and s/he tried to solve the mystery by reasoning. With this study, it has been determined that the child tends to ask questions to learn, unknown entities and situations activate the child's sense of curiosity and make predictions based on her/his experiences. Therefore, the results obtained are similar to the results of this study.

Considering the results of Turkish children's novels; in the novels *Almarpa'nın Gizemi*, *Kozmik Yumurta*, *Taşkafa* and *En Büyük Hazinem* all the elements of curiosity are found, in the novel *Havuç Ağacı* there is no element of curiosity research and review, in the novel *Kış Ülkesi Çocukları* there are no elements of curiosity follow the tips and be a partner in solving the problem, in the novel *Radio Pencere* there are no elements of curiosity research and review and be a partner in solving the problem and in the novel *Maya'nın Ağacı* there are no elements of curiosity research and review, desire to explore and experience and to follow the tips. It can be said that these novels have certain competence in terms of curiosity element.

The Turkish children's novel, in which the element of curiosity is the most, is *Kış Ülkesi Çocukları*; the least found novel is *Kozmik Yumurta*.

Considering the results of translated children's novels; in the novels *Ailede Grev Var*, *Büyükannem Cebimde* and *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız* all the elements of curiosity are found, in the novel *Garajdaki Giz* there is no element of curiosity follow the tips, in the novel *Aslı Dağ'ın Kâhini* there is no element of curiosity research and review, in the novel *Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaşı* there are no elements of curiosity mystery, unknown, secret and follow the tips, in the novel *Dünyanın En Komik Adamı* there are no elements of curiosity research and review and follow the tips and in the novel *Ormanın Kalbindeki Çocuk* there are no elements of curiosity research and review, be a partner in solving the problem, follow the tips and imagination. It can be said that these novels have certain competence in terms of curiosity element.

The translated children's novel, in which the element of curiosity is the most, *Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız*; the least found novel is *Dünyanın En Komik Adamı*.

It can be said that Turkish and translated children's novels are at a close level in terms of the diversity of the element of curiosity and that the Turkish children's novels have a richer content in terms of the total number of elements of curiosity.

In the novels, there is the element of curiosity asking questions / seeking answers to questions the most.